

Psychiatrienet.nl biedt een onafhankelijke selectie van de belangrijkste websites en bronnen voor psychiaters. De website is ingedeeld in rubrieken per ziektebeeld, deelgebied en behandeling, en iedere rubriek wordt beheerd door specialisten ter zake.

Dr. Alan Ralston is medisch hoofd Zorglijn Acute en Intensieve Psychiatrie aan het UMC Utrecht en actief in de vereniging onder andere als bestuurslid. April jl. is hij gepromoveerd op het onderwerp *De filosofie van de psychiatrische praktijk*. Hij is redacteur van de rubriek Psychiatrie en filosofie op *Psychiatrienet*.

Ethiek van de toekomst

Nog even over de toekomst van de psychiatrie, is daar nog de rol van het klimaat voorbijgekomen? Ik schrijf dit stukje vóór het Voorjaarscongres van de NVvP, dus ik weet niet of het alsnog ingevlochten is, maar ik kwam het niet tegen in het programmaboek. Natúúrlijk niet, hoor ik u zeggen, wat heeft klimaat nou met de toekomst van de psychiatrie te maken? Nou, daar wil ik wel even een ethisch boompje over opzetten.

Ten eerste: iedereen is het erover eens, dat wij ons als beroepsgroep actief moeten engageren met de maatschappelijke context. Of het nu netwerkgeneeskunde is, de vloeibare wereld van *Redesigning Psychiatry, e-health* of zorg 'in de wijk', de muren van de spreekkamer bakenen ons domein niet meer af. De interne differentiatie van de vereniging spiegelt zich, in platforms en commissies, ook aan maatschappelijke ontwikkelingen. Dus we verhouden ons tot de wereld om ons heen, daar waar die impact heeft op ons domein. En als er iets in de toekomst impact gaat hebben, is dat wel het klimaat. Ik ga er nu even vanuit dat de meeste leden van deze wetenschappelijke vereniging wél vertrouwen hebben in de consensus van klimaatwetenschappers, en daarom het belang van mitigeren van de CO₂-uitstoot onderschrijven. Wie enige illusies koestert dat het weleens een beetje mee zou kunnen vallen, moet het nuchtere, zakelijke overzicht *Climate Change: What Everyone Needs to Know* van Joseph Romm even lezen. Het urgentiebesef zou daarmee maximaal tot bloei moeten komen.

Een impressie van de potentiële impact van klimaatverandering op de geestelijke gezondheid is enigszins terug te lezen in de cijfers over *Hurricane Katrina*: tot 50 procent van de getroffen ontwikkelden depressies of angststoornissen, één op zes een posttraumatische stressstoornis. De incidentie van suïcide verdubbelde. Zal het hier niet zo'n vaart lopen? Wellicht, Nederland is kampioen watermanagement. Maar het geglobaliseerde Nederland zal moeilijk kunnen ontsnappen aan de mondiale gevolgen van afgenomen biodiversiteit, lagere wereldwijde agrarische productiviteit, en vooral de sociale veranderingen: massale migratiestromen, armoede en toegenomen risico's op

(gewapende) conflicten. Zelfs de basale infrastructuur voor de zorg kan dan in gevaar komen.

Ten tweede: dragen wij als beroepsgroep verantwoordelijkheid? We gaan toch niet klimaatspijbelen? Misschien zegt u wel: kom op, dit is een privézaak, ieder moet voor zich bedenken wat hij of zij bijdraagt. Klassiek ethisch dilemma: de spanning tussen individuele autonomie en de collectieve verantwoordelijkheid. Dit onderwerp vraagt bij uitstek om collectieve inspanning. Collega's bij *The Lancet* gingen ons voor met het project '*The Lancet Countdown*', waarin het focus vooral ligt op gezondheidseffecten van klimaatverandering zoals tropische ziekten en afnemende '*food security*'. Men wijst erop dat maatregelen voor het klimaat zoals streven naar betere luchtkwaliteit, aanpassen van dieet en meer fysieke activiteit, tegelijk gezondheidswinst opleveren. Het rapport van *The Lancet Countdown* beveelt onder meer aan de CO₂-voetafdruk van zorginstellingen te monitoren, duurzame transportoplossingen te bevorderen en klimaatwetenschap in medische curricula te integreren. Met het oog op de toekomst even stilstaan bij je keuzes, dat lijkt mij echt iets voor psychiaters. ←

'De muren van de spreekkamer bakenen ons domein niet meer af'

De referenties bij dit artikel vindt u bij de online versie op www.depsychiater.nl.